

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

P R O G R A M A

PENTRU EXAMENUL NAȚIONAL DE DEFINITIVARE ÎN ÎNVĂȚĂMÂNT

**DISCIPLINA DE EXAMEN:
LIMBA ȘI LITERATURA SÂRBĂ MATERNĂ**

2015

PREZENTARE

Programa se adresează profesorilor de limba și literatura sârba, , care s-au înscris și vor susține examenul de definitivare în învățământ.

În elaborarea programei s-au avut în vedere următoarele principii:

- principiul continuității formării inițiale și continue, realizat prin evoluție în carieră și dezvoltare profesională;
- principiul coerenței modular-tematice a programei, asigurat prin articularea proiectării ei, prin modul de elaborare a competențelor generale și specifice, prin modul de selectare a conținuturilor ce vor face obiectul evaluărilor vizate, prin diversitatea formelor și a strategiilor evaluative sugerate pentru a fi utilizate în contextul acestor examinări;
- principiul adecvării și armonizării finalităților și a conținuturilor învățământului românesc cu direcțiile și spiritul schimbărilor din societate;
- principiul optimizării și inovării activității în învățământul, prin asimilarea celor mai noi achiziții din științele educației și din științele conexe.

Programa pentru examenul național de definitivare în învățământ a profesorilor de limba și literatura sârba vizează competențe abordabile din perspectiva dimensiunii cognitive, procedural-aplicative și atitudinale și propune o tematică ce corespunde tendințelor în evoluția disciplinelor. Este structurată pe două secțiuni:

- *secțiunea 1* – discipline de specialitate (Limba și literatura sârba);
- *secțiunea 2* – metodică predării disciplinelor de specialitate (Limba și literatura sârba);

SECȚIUNEA 1 -DISCIPLINE DE SPECIALITATE

LIMBA SI LITERATURA SARBA

A.COMPETENȚE SPECIFICE:

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- 1.1. identificarea temei și a modului de reflectare a acesteia în textele studiate;
- 1.2. identificarea și analiza principalelor componente de structură, de compoziție și de limbaj specifice textului narativ;
- 1.3. identificarea și analiza principalelor componente de structură și de limbaj specifice textului dramatic;
- 1.4. identificarea și analiza elementelor de compoziție și de limbaj în textul liric;
- 2.1. utilizarea normelor ortografice, ortoepice, de punctuație, morfosintactice și folosirea adecvată a unităților lexicosemantice, compatibile cu situația de comunicare;
- 2.2. utilizarea relațiilor de sinonimie, antonimie, omonimie, polisemie în organizarea mesajului scris;
- 3.1. elaborarea unei argumentări scrise pe baza textelor studiate;
- 3.2. utilizarea unui lexic diversificat, recurgând la categoriile semantice studiate și la mijloacele de îmbogățire a vocabularului, pentru exprimarea nuanțată;
- 4.1. utilizarea categoriilor gramaticale învățate, în diverse tipuri de propoziții, prin folosirea unor tehnici eficiente de activitate intelectuală;
- 4.2. identificarea organizării morfologice și sintactice a textelor realizând corelații inter-/intradisciplinare.

B. TEMATICA

Probleme de limbă

1. Fonetică și fonologie. Legile fundamentale ale foneticii limbii sârbe. Asimilarea după sonoritate și locul de formare. Vocalizarea vocalelor ultracurte și apariția lui **a** inconstant. Vocale mobile. Palatalizarea și sibilizarea consoanelor. Iodizarea consoanelor. Trecerea lui **l** în **o**. Metateza lichidelor. Norme de ortoepie și ortografie.

2. Morfologie. Părți de vorbire flexibile și neflexibile. Substantivul, categorii lexicale, gramaticale, morfologice. Formele cazuale și evoluțiile lor contemporane. Adjectivul, categorii lexicale și gramaticale. Adjective determinate și nedeterminate. Grade de comparație. Pronumele și categoriile de pronume în limba sârbă. Numeralul, flexiunea și categorii de numere. Verbul. Moduri și timpuri verbale. Verbe neregulate. Aspectul verbal. Adverbe, clasificare și comparație. Prepoziții, interjecții, conjuncții și particule.

3. Sintaxa. Sintaxa propoziției și a frazei. Coordonare și subordonare. Categori de propoziții coordonate și subordonate.

BIBLIOGRAFIE

1. Pravopis srpskoga književnog jezika, Matica srpska, Novi Sad, izradili M. Pesikan, M. Pizurica, J. Jerkov, 1994.
2. Savremeni srpskohrvatski jezik, I, II, Mihailo Stefanovic Beograd, 1994.

3. Gramatika srpskog jezika za srednje skole, Z. Stanojčić, Lj. Popović, Beograd, 1996.
4. Leksikon stranih reci i izraza, Milan Vujačić, Beograd, 1972.
5. Rečnik književnih termina, Nolit, Beograd, 1985.
6. Srpski jezik i književnost u nastavnoj teoriji i praksi, Prometej, P. Ilić Novi Sad, 1997
7. Vežbe iz srpskohrvatskog jezika, J. Vuksanović, Beograd, 1992.

LITERATURA SÂRBĂ

Probleme de literatură.

Literatura populară. Pretkovski ciklus (*Zidanje Skadra*). Kosovski ciklus (*Kosovka devojka*, *Smrt majke Jugovića*). Pokosovski ciklus (*Bolani Dojčin*). Ciklus Kraljevića Marka (*Kraljević Marko pije uz ramazan vino*, *Kraljević Marko ukida svadbarinu*). Hajdučko-uskočki ciklus (*Stari Vujadin*, *Ropstvo Janković Stojana*). Ciklus za oslobođenje Srbije i Crne Gore (*Početak bune protiv dahija*). Narodne balade (*Hasanaginica*). Narodne pripovetke - opšti prikaz (*Ero i Turčin*). Kraće narodne umotvorine (zagonetke, poslovice, pitalice).

Literatura medievală. Sveti Sava - život i prosvetiteljski rad (*Život Svetoga Simeona*). Teodosije (*Život Svetoga Save*). Jefimija (*Pohvala knezu Lazaru*). Despot Stefan Lazarević (*Slovo ljubve*).

Iluminismul. Dositej Obradović - život i prosvetiteljski rad (*Život i priključenje, Баче*).

Clasicismul și preromantismul. Jovan Sterija Popović - život i književni rad (*Pokondirena tikva*).

Romantismul. Vuk Stefanović Karadžić - život i književni rad. Borba za reformu književnog jezika i pravopisa. Rad na sakupljanju narodnih umotvorina. Petar Petrović Njegoš - život i književni rad (*Gorski vijenac*). Branko Radičević - život i pesničko delo (*Devojka na studencu*, *Djački rastanak, Како млиђујак умпему*). Djura Jakšić - život i književni rad (*Na Liparu*). Jovan Jovanović Zmaj - život i književni rad (*Djulići, Ђулићу удеоу*). Laza Kostić (*Santa Maria della Salute*).

Realismul. Vojislav Ilić - život i pesnički rad (*U poznu jesen, Грм*). Jakov Ignjatović (*Vasa Rešpekt*). Laza Lazarević (*Sve ce to narod pozlatiti*). Stevan Sremac (*Pop Ćira i pop Spira*). Radoje Domanović (*Danga*). Borisav Stanković (*Nečista krv*). Petar Kočić (*Jazvac pred sudom*). Branislav Nušić - život i književno delo (*Gospodja ministarka*).

Parnasianismul și simbolismul. Aleksa Šantić (*Pretprazničko veče, Му знамо цудђу*). Jovan Dučić (Морска врђа). Milan Rakić (*Na Gazi Mestanu*).

Literatura secolului XX. Miloš Crnjanski - život i književni rad (*Seobe*). Desanka Maksimović - život i pesničko delo (*Strepnja*, *Pokošena livada*). Ivo Andrić - život i književni rad (*Most na Žepi*, *Na Drini ćuprija*). Branko Ćopić (*Bašta sljezove boje*). Dobrica Ćosić (*Koreni*). Vasko Popa (*Kora*). Stevan Raičković (*Kamena uspavanka*). Danilo Kiš (*Enciklopedija mrtvih*).

BIBLIOGRAFIE

1. Udzbenici za srednje skole, za IX, X, XI, XII razred, Bukurest, 1997.
2. Istorija srpske književnosti, Jovan Deretic, Beograd, 1983.
3. Srpska književnost u srednjem veku, Milan Kasanin, Beograd, 1975.
4. Istorija srpske književnosti klasicizma i predromantizma, Milorad Pavić, Beograd, 1979.
5. Istorija moderne srpske književnosti, P. Palavestra, Beograd, 1986.
6. Posleratna srpska književnost (1945-1970), P. Palavestra, Beograd, 1972.
7. Savremena jugoslovenska literatura, Sveta Lukic Beograd, 1968.
8. Istorija srpske književnosti. Romantizam. I-III, M. Popović, Beograd, 1968-1972.
9. Istoria literaturii sârbe și croate (sec. XX), Mirco Jivcovići, București, 1974.
10. Istoria literaturii iugoslave - epoca romantismului sârăb, Voislava Stoianovici București, 1973.
11. Usmena narodna književnost - poezija, Gornji Milanovac, 1990.
12. Usmena narodna književnost - proza, Gornji Milanovac, 1990.

SECTIUNEA 2-METODICA PREDARII DISCIPLINELOR DE SPECIALITATE

Metodică predării limbii și literaturii sarbe.

A. COMPETENTE SPECIFICE

Candidații vor dovedi formarea următoarelor competențe specifice:

- 1.1. abordarea flexibilă a curriculumului școlar și analiza funcțională a conținuturilor învățării;
- 1.2. aplicarea adecvată a principiilor, formelor și metodelor specifice comunicării orale și scrise;
- 1.3. utilizarea strategiilor specifice însușirii normelor limbii literare;
- 2.1. valorificarea valențelor educative ale textelor literare/nonliterare utilizate în lecțiile de comunicare în limba și literatură sârăbă;
- 2.2. alegerea și adecvarea strategiilor didactice de predare-învățare-evaluare în vederea formării competențelor specifice stabilite prin curriculumul pentru învățământul primar;
- 2.3. adaptarea demersului didactic la nevoile reale ale elevilor, prin individualizarea și diferențierea învățării;
- 3.1. valorificarea corelațiilor intra-, interdisciplinare prin abordarea integrată a învățării la disciplina limba și literatură sârăbă;

- 3.2. argumentarea utilizării diverselor modalități de abordare a textului literar;
- 4.1. valorificarea lecturii personalizate a programei școlare în proiectarea didactică pe termen lung și scurt;
- 4.2. utilizarea strategiilor adecvate de evaluare a activității elevilor în cadrul disciplinei limba și literatura sârba;
- 4.3. conceperea unor instrumente de evaluare, analiză și interpretarea rezultatelor în scopul optimizării acțiunii didactice.

TEMATICA:

Didactica limbii materne. Formarea competenței de comunicare orală și în scris-obiectiv fundamental în procesul de predare/învățare a limbii sârbe. Fundamentare științifică.

Gramatica didactică de tip comunicativ. Locul și rolul ei în predarea limbii materne. Tipurile de exerciții pentru formarea deprinderilor de limbă. Predarea lexicului în strânsă legătură cu celelalte niveluri ale limbii. Formarea deprinderilor de exprimare orală: tipologia exercițiilor de dezvoltare a exprimării orale (dialogul, monologul, conversație, dezbateri, povestirea, dramatizarea etc.). Vorbire dialogată și monologată: de la etapa reproductivă la etapa productivă.

Metodica citirii și interpretării textelor cu conținut literar. Sistemul de exerciții pentru formarea deprinderilor de citire. Felurile și calitățile citirii. Formarea deprinderilor de scriere. Sisteme de exerciții pentru depășirea dificultăților grafiei și ortografiei sârbe. Programarea metodologică. Succesiunea în predare. Tipuri de activități folosite în predarea funcțional-comunicativă.

Lecția ca formă de bază a predării limbii materne. Tipurile de lecție. Strategii de predare-învățare la orele de limba maternă. Planuri calendaristice și planuri de lecție. Evaluarea-funcția ei corectivă și orientativă în stabilirea metodologiei didactice. Importanța materialului didactic auxiliar. Organizarea activităților extrașcolare. Metodica cercetării științifice în didactica limbii materne.

Bibliografie

- 1.M. Nikolić, Metodika nastave srpskog jezika i književnosti, Beograd, 1992.
- 2.Dj.Lekić, Eksperimentalna didaktika, Beograd, 1985.
- 3.Pavle Ilic, Metodika nastave srpske književnosti, Novi Sad, 1996.
- 4.Školski čas srpskog jezika i književnosti, Časopis za metodiku nastave, Dečje novine, Gornji Milanovac
- 5.P. Milosavljević, Metdologija proučavanja književnosti, Novi Sad, 1985.